

Ein cyf/Our ref DET/361/20

Helen Mary Jones AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Diwylliant, yr Iaith Gymraeg a Chyfathrebu

27 Hydref 2020

Annwyl Helen Mary,

RHAGOR O WYBODAETH AM GEFNOGAETH AR GYFER Y PORTFFOLIO DIWYLLIANT, CHWARAEON A THWRISTIAETH

Diolch am eich llythyr ddaeth i law ar 5 Hydref ble rydych yn gwneud cais am ragor o fanylion ar rai meysydd a drafodwyd yn sesiwn y Pwyllgor ar 17 Medi.

Diolch am gydnabod y rhan bwysig y mae Cymru Greadigol eisoes yn ei chwarae o ran rhoi gwybodaeth a chefnogaeth i'r sector. Rwyf am ateb y pwyntiau eraill yr ydych wedi eu codi yn y drefn yr ydych wedi'u rhestru.

Cyllido

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Gronfa Adfer Diwylliannol gwerth £53m ym mis Gorffennaf i ddarparu cymorth hanfodol i theatrau, lleoliadau cerddoriaeth, safleoedd treftadaeth, amgueddfeydd, orielau a sinemâu annibynnol sydd i gyd wedi gweld colled refeniw drammatig oherwydd pandemig Covid-19. Fe wnes ryddhau Ddatganiad Ysgrifenedig yr wythnos diwethaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am y gronfa hon. Mae cynllun mewn lle ar gyfer gwerthuso'r rhaglen a fydd yn adrodd ar ddiwedd y Cynllun.

Wrth gyhoeddi'r cyllid hwn ym mis Gorffennaf, roeddem yn glir iawn mai cymorth ychwanegol i'r sector oedd hwn yn dilyn y pecyn £18m a gyhoeddwyd ddechrau mis Ebrill ar draws fy mhortffolio ehangach a'r cymorth ariannol arall sydd wedi bod ar gael, megis y Gronfa Cydnerthu Economaidd.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Dafydd.Elis-Thomas@llyw.cymru
Correspondence.Dafydd.Elis-Thomas@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rydym yn ymwybodol o'r galw mawr am y Gronfa Adfer Diwylliannol, yn enwedig o ran y gronfa llawrydd a lansiwyd yn ddiweddar, ac rydym yn archwilio opsiynau i sicrhau adnoddau ychwanegol i ateb y galw hwn. Rydym yn parhau i weithio gyda'n holl randdeiliaid i gefnogi'r sector drwy'r cyfnod eithriadol o anodd hwn a bydd cyllid ar gyfer ein sefydliadau cenedlaethol yn cael ei adolygu fel rhan o reolaeth ariannol barhaus wrth i ni symud drwy'r flwyddyn.

Mynediad at safleoedd treftadaeth

1) Roeddech yn gofyn am ffigurau diweddar yn dangos pa ganran o'r nifer arferol o ymwelwyr y gellid eu croesawu – ac sydd wedi eu croesawu – i safleoedd Cadw a lleoliadau Amgueddfa Genedlaethol Cymru ers llacio cyfyngiadau'r cyfnod cloi.

O ran Cadw, dechreuwyd ail-agor ein safleoedd wedi'u staffio ar 4 Awst a digwyddodd hyn drwy gydol misoedd Awst a Medi. Mae gan bob heneb gapasiti gwahanol oherwydd eu maint a'u cynlluniau gwahanol. Oherwydd rheoliadau Covid Llywodraeth Cymru, y nifer gwirioneddol o ymwelwyr y gellid eu cynnwys yn ddiogel ar safleoedd wedi'u staffio oedd 30% o'r nifer cyfartalog o ymwelwyr dyddiol ar y safle am yr un mis yn ystod y llynedd. Roedd hyn yn unol â disgwyliadau ar draws y sector treftadaeth.

Caiff nifer yr ymwelwyr ei reoli drwy gyflwyno tocynnau ar-lein. Mae y cyfyngu ar y niferoedd wedi codi yn gynyddrannol fesul safle wrth i safleoedd gael eu datblygu a dod yn fwy hyderus gyda'u niferoedd.

Nifer yr ymwelwyr yn Awst 2020 oedd 48,898. Dyma ostyngiad o 78% o gymharu ag Awst 2019, welodd 218,190 o ymwelwyr. Nid oedd hyn yn syndod gan nad oedd un safle ar agor ar gyfer y mis cyfan ac nid oedd yn bosibl agor rhai safleoedd o gwbl.

Nifer yr ymwelwyr ym mis Medi 2020 oedd 49,078. Dyma ostyngiad o 57% o gymharu â mis Medi 2019, welodd 114,828 o ymwelwyr. Roedd mwyafrif ein safleoedd ar agor gydol mis Medi ond gydag oriau agor byrrach.

Mae rhai o safleoedd Cadw gyda staff (gan gynnwys rhai henebion mwy) wedi cau eto oherwydd cyfyngiadau lleol a gyflwynwyd ym mis Medi a Hydref.

2) Roeddech yn holi a oedd y mynediad at safleoedd Cadw yn cael eu rheoli – hynny yw, a yw'n bosibl rhoi blaenoriaeth i rai grwpiau penodol o blant ysgol? Os felly, sut ydych chi wedi diffinio grwpiau sy'n flaenoriaeth a sut oedd mynediad i grwpiau blaenoriaeth yn cael ei reoli?

Caiff y mynediad at safleoedd sydd â thocynnau ei reoli drwy system docynnau. Mae angen i ymwelwyr archebu tocynnau ymlaen llaw naill ai ar-lein neu ar y ffôn. Mae Cadw yn parhau i gynnig mynediad am bris is i'r grwpiau canlynol: iau (5-17 mlwydd oed), hŷn (65+ mlwydd oed), yr anabl, myfyrwyr UCM, cyn-filwyr ac aelodau'r lluoedd arfog. Caiff ymweliadau grŵp eu cyfyngu i uchafswm o 30 o bobl, yn unol â pholisi Llywodraeth Cymru.

Mae Cadw wedi ymdrechu erioed i groesawu ymweliadau grŵp gan ysgolion, clybiau, sefydliadau a chwmnïau teithio.

Cafwyd llawer o ymweliadau addysgol ar y safle cyn y pandemig, ond ychydig o alw sydd bellach gan ysgolion. Ail-agorodd safleoedd Cadw ym mis Awst pan oedd ysgolion wedi cau, ac yn ystod mis Medi roedd ysgolion yn addasu i fod yn agored eto ac yn mabwysiadu ffyrdd newydd o weithio. Nid yw hyn bellach yn cynnwys teithiau rheolaidd i safleoedd allanol.

Fodd bynnag, mae plant ysgol yn cael eu blaenoriaethu o ran mynediad ar-lein i safleoedd ac adnoddau Cadw. Mae ysgolion yn datblygu dulliau newydd a chreadigol o ddysgu. Mae Tîm Dysgu Gydol Oes Cadw yn ymateb i hyn drwy flaenoriaethu adnoddau newydd i ysgolion gan gynnwys:

- sesiwn 'Skype' ar-lein gyda chymeriad mewn gwisg arbennig ym Mhlas Mawr i dros 100 o blant sydd fel arfer yn ymweld â'n safleoedd, yn ogystal â thafenni a gweithgareddau
- noddi Gŵyl Hanes Cymru i Blant <http://www.gwylhanes.cymru/index-en.php>. Bydd y ffilmiau, sy'n cynnwys BSL, ar gael ar y wefan am flwyddyn;
- creu mwy o adnoddau a gweithgareddau digidol megis Minecraft, ffilmio wrth gerdded drwy'r safleoedd a ffilmiau 360°. Mae'r ffilmio eisoes wedi ei wneud yng Nghastell Dinbych;
- creu ymgyrch ddigidol 15 munud ar dreftadaeth i ysbrydoli ysgolion i ymchwilio i'w treftadaeth leol; mae rhaglen beilot ar gyfer hyn gyda theluoedd ac ysgolion yn ardal Cyfuno Gwynedd.
- mae Castell Conwy wedi agor ei drysau i grŵp bychan o deuluoedd bregus tra bod y castell ar gau i'r cyhoedd dros yr haf. Roedd hwn yn lle diogel i staff fod gyda'u teuluoedd gyda phellter cymdeithasol ac i deuluoedd bregus gael rhywfaint o 'amser chwarae' mewn amgylchedd ddiogel;
- lansio Drysau Agored Digidol ym mis Medi, gan ganiatáu i bobl ymweld â beddau Neolithig, cestyll, abatai a gweithfeydd haearn yn rhithiol.

3) Trafodwyd y gostyngiad yn nifer yr ymwelwyr i safleoedd treftadaeth ac amgueddfeydd. A allwch ddarparu ffigurau diweddar sy'n dangos pa ganran o'r niferoedd ymwelwyr arferol y gellir eu cynnwys – ac wedi ymweld – safleoedd Cadw a lleoliadau Amgueddfa Cymru ers i'r cyfyngiadau cloi gael eu lleddfu?

Gostyngodd Amgueddfa Cymru y capasiti cyffredinol ar gyfer pob amgueddfa er mwyn galluogi ymbellhau cymdeithasol. Mae gan bob amgueddfa gyd-destun ffisegol gwahanol y mae'n rhaid ei gynnwys yn hyn ond ar gyfartaledd roedd hyn yn golygu bod capasiti Covid diwygiedig tua 30% o'r arfer gan fod Amgueddfa Cymru hefyd wedi bod yn gweithredu ar ddiwrnodau is. Yn ogystal, roedd Amgueddfa Cymru wedi agor yn raddol rhwng 4 Awst (pan agorodd tir Sain Ffagan) a 3 Medi. Hyd at ddiwedd Medi (pan gafodd rhai safleoedd Amgueddfa Cymru eu cau eto oherwydd cyfyngiadau lleol ar rai o'r safleoedd megis Big Pit, yr Amgueddfa Lofaol, a'r Amgueddfa Lleng Rufeinig, roedd gan Amgueddfa Cymru o dan y gweithrediadau llai hyn, tua 40 mil o ymwelwyr, sef tua 43% o'r capasiti mwyaf fel cyfartaledd ar draws yr holl amgueddfeydd o'r capasiti Covid mwyaf posibl. Gwelodd Amgueddfa Cymru amrywiadau hefyd mewn lefelau ymweld pan orffennodd gwyliau'r haf yn ogystal â ffactorau arferol fel y tywydd.

Newyddiaduraeth a'r cyfryngau cymdeithasol

Mae sector newyddiaduraeth bywiog yn elfen hanfodol o gymdeithas ddemocrataidd fodern, ac mae'r cyfryngau yn chwarae rhan hollbwysig yn rhoi gwybodaeth i bobl ledled Cymru. Mae COVID-19 yn benodol wedi tynnu sylw at bwysigrwydd cael mynediad at newyddion a gwybodaeth lleol cywir ac wedi tynnu sylw at yr heriau y mae'r cyfryngau yn eu hwynebu. Rwyf wedi gofyn i Cymru Greadigol edrych ar yr opsiynau i gryfhau y cyfryngau yng Nghymru. Bydd y gwaith hwn yn cynnwys trafod gyda rhanddeiliaid yn y diwydiant ac ystyried cyfryngau wedi'u hargraffu a'r cyfryngau digidol yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Rwyf wedi gofyn i swyddogion gyflwyno eu canfyddiadau imi erbyn diwedd y flwyddyn ariannol hon gyda'r bwriad o roi cefnogaeth, fel a gytunwyd drwy'r ymarfer hwn ac yng nghydestun ymyrraeth briodol gan y Llywodraeth, yn 2021. Hyd yn hyn, nid oes unrhyw benderfyniadau wedi'u gwneud ar y gyllideb ar gyfer hyn gan bod lefel yr ymrwymiad ariannol

yn dibynnu ar y prif ganfyddiadau, penderfyniadau o ran ffurf unrhyw gymorth ac yn unol â phenderfyniadau ehangach ar ddyrannu cyllideb.

Radio Cymunedol

Mae gorsafoedd radio cymunedol hefyd yn rhan bwysig o ddarlledu, gan helpu i sicrhau bod gan bobl yng Nghymru fynediad at newyddion a gwybodaeth am yr hyn sy'n mynd ymlaen yn eu cymunedau. Byddwn yn parhau i gynnig cefnogaeth i orsafoedd radio cymunedol drwy amrywiol ddulliau o gefnogi busnesau, gan gynnwys drwy gymorth Busnes Cymru. Byddwn yn edrych ar gyfleoedd i sicrhau cymaint o fynediad â phosibl i'r cynlluniau cyllido hyn gan Lywodraeth Cymru, a byddwn yn cydweithio gydag Ofcom i sicrhau bod cynifer â phosibl o orsafoedd radio cymunedol cymwys yn elwa o'r Gronfa Radio Cymunedol.

Rwy'n gobeithio y bydd yr wybodaeth ychwanegol hon o gymorth.

Yn gywir,

Yr Arglwydd Elis-Thomas AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth